

Prawo do świadczeń zdrowotnych

JOANNA ŻOŁNOWSKA

2024

Świadczenie zdrowotne

Działanie służące:

zachowaniu, ratowaniu, przywracaniu lub poprawie
zdrowia

inne działania medyczne wynikające z procesu
leczenia lub przepisów odrębnych regulujących
zasady ich wykonywania

Ustawa z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności
lecniczej (Dz. U. 2011 Nr 112 poz. 654)

Dostęp do świadczeń zdrowotnych

Równy dostęp do świadczeń zdrowotnych

Konstytucja RP: Art. 68.

1. Każdy ma prawo do ochrony zdrowia.
2. Obywatelom, niezależnie od ich sytuacji materialnej, władze publiczne zapewniają równy dostęp do świadczeń opieki zdrowotnej finansowanej ze środków publicznych. Warunki i zakres udzielania świadczeń określa ustawa.
3. Władze publiczne są obowiązane do zapewnienia szczególnej opieki zdrowotnej dzieciom, kobietom ciężarnym, osobom niepełnosprawnym i osobom w podeszłym wieku.

Art. 6.2 UPP

Pacjent ma prawo, w sytuacji ograniczonych możliwości udzielenia odpowiednich świadczeń zdrowotnych, do przejrzystej, obiektywnej, opartej na kryteriach medycznych, procedury ustalającej kolejność dostępu do tych świadczeń

- Oceny stanu zdrowia w zakresie kolejności przyjmowania pacjentów dokonuje osoba wykonująca zawód medyczny (*Standardy przestrzegania praw pacjenta w leczeniu szpitalnym, RPP*)

Sytuacja zagrożenia życia

Art. 7. UPP

1. Pacjent ma prawo do natychmiastowego udzielenia świadczeń zdrowotnych ze względu na zagrożenie zdrowia lub życia.
2. W przypadku porodu pacjentka ma prawo do uzyskania świadczeń zdrowotnych związanych z porodem.

© CanStockPhoto.com - csp8716058

Uprawnienia do korzystania ze świadczeń opieki zdrowotnej poza kolejnością posiadają:

- Zasłużeni Honorowi Dawcy Krwi i Zasłużeni Dawcy Przeszczepu
- Dawcy krwi, którzy oddali co najmniej 3 donacje krwi lub jej składników, w tym osocza po chorobie COVID-19 w czasie stanu zagrożenia epidemiologicznego lub stanu epidemii, czyli od 14 marca 2020 r. (od 26.01.2021)
- inwalidzi wojenni i wojskowi oraz kombatanci
- uprawnieni żołnierze i pracownicy oraz weterani poszkodowani, których ustalony uszczerbek na zdrowiu wynosi co najmniej 30% (od 11.10.2019)
- Kobiety w ciąży (od 01.01.2017)
- Świadczeniobiorcy do 18 r.ż., u których stwierdzono ciężki i nieodwracalne upośledzenie albo nieuleczalną chorobę zagrażającą życiu, które powstały w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu (od 01.01.2017)
- działacze opozycji antykomunistycznej i osoby represjonowane z powodów politycznych (od 31.08.2017)
- osoby posiadające orzeczenie o znacznym stopniu niepełnosprawności lub orzeczenie o niepełnosprawności ze wskazaniem konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby (od 01.07.2018)
- osoby deportowane do pracy przymusowej oraz osadzone w obozach pracy przez III Rzeszę i Związek Socjalistycznych Republik Radzieckich (od 30.10.2018)
- Żołnierze zastępczej służby wojskowej
- Cywilne niewidome ofiary działań wojennych
- Żołnierze zawodowi w przypadku korzystania ze świadczeń w podmiotach leczniczych, dla których podmiotem tworzącym jest Minister Obrony Narodowej, oraz przez niego nadzorowanych (od 23.04.2022)
- Żołnierze pełniący terytorialną służbę wojskową w przypadku korzystania ze świadczeń w podmiotach leczniczych, dla których podmiotem tworzącym jest Minister Obrony Narodowej, oraz przez niego nadzorowanych (od 23.04.2022)

https://www.nfz-szczecin.pl/7m36s_poza_kolejnoscia.htm

Uprawnienia do świadczeń poza kolejnością – w praktyce

Osobie posiadającej szczególne uprawnienia, która zgłasza się o udzielenie świadczeń w szpitalu lub świadczeń specjalistycznych w ambulatoryjnej opiece zdrowotnej, udziela się tych świadczeń - co do zasady - w dniu zgłoszenia.

Jeżeli nie jest to możliwe, świadczeniodawca powinien ustalić inny termin udzielenia świadczenia - poza kolejnością wynikającą z listy oczekujących.

Pamiętajmy, że w przypadku AOS termin ten nie może być dłuższy niż 7 dni roboczych od dnia zgłoszenia .

Termin 7 dni nie dotyczy świadczeń szpitalnych!

Zgodność z aktualną
wiedzą medyczną

Pacjent ma prawo do świadczeń zdrowotnych odpowiadających wymaganiom aktualnej wiedzy medycznej.

Postępowanie zgodne z aktualną wiedzą medyczną to zagwarantowanie pacjentowi stosowania takich metod postępowania diagnostycznego i terapeutycznego, które w chwili udzielania mu świadczeń zdrowotnych odpowiadają aktualnie dostępnej wiedzy medycznej.

Pod tym pojęciem należy rozumieć co najmniej „aktualne, podstawowe zasady, standardy przyjęte we współczesnej medycynie zawarte w dostępnej literaturze i przekazywane studentom wyższych uczelni medycznych”. Celem zapewnienia pacjentowi świadczeń zdrowotnych odpowiadających aktualnej wiedzy medycznej osoba udzielająca świadczeń powinna wykorzystać dostępne dla niej metody i środki.

Działając w zgodzie z aktualną wiedzą medyczną, osoba udzielająca pomocy pacjentowi:

1. powinna **zaniechać stosowania metod postępowania powszechnie odrzuconych**, czyli takich, które w świetle badań naukowych zostały uznane za nieskuteczne, błędne lub nawet niebezpieczne dla pacjentów;
2. powinna **co do zasady stosować metody postępowania powszechnie akceptowane**, czyli takie, które są uznawane przez odpowiednie organizacje medyczne jako właściwe do podejmowania w określonych przypadkach medycznych i w odniesieniu do których praktycznie nie ma wątpliwości co do zasadności ich stosowania;
3. może **stosować metody postępowania kwestionowane, jeżeli nie istnieją w określonym przypadku metody powszechnie akceptowane**; metody kwestionowane to takie, które w prawdzie są akceptowane przez odpowiednie organizacje medyczne, ale nie powszechnie (w pewnym zakresie poddawane są krytyce).

Skąd mamy wiedzieć, co jest „aktualną wiedzą medyczną” a co już nie ?

standardy postępowania medycznego w wybranych dziedzinach medycyny wydane przez Ministra Zdrowia, zawarte w rozporządzeniach, np. OBWIESZCZENIE MINISTRA ZDROWIA z dnia 20 lutego 2024 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu rozporządzenia Ministra Zdrowia w sprawie standardu organizacyjnego opieki zdrowotnej w dziedzinie anestezjologii i intensywnej terapii

- opinie konsultantów krajowych, wojewódzkich o stosowanym postępowaniu diagnostycznym, leczniczym i pielęgnacyjnym w zakresie jego zgodności z aktualnym stanem wiedzy, z uwzględnieniem dostępności metod i środków,
- rekomendacje, standardy postępowania, wytyczne czy zalecenia, tworzone przez różnego rodzaju wyspecjalizowane podmioty lub medyczne stowarzyszenia naukowe oparte na aktualnym stanie wiedzy medycznej i naukowych badaniach

Doskonalenie zawodowe

Na wszystkie osoby wykonujące zawody medyczne nałożony jest **obowiązek ciągłego doskonalenia zawodowego**.

Doskonalenie zawodowe ma zagwarantować, że osoby wykonujące poszczególne zawody medyczne będą udzielać świadczeń zdrowotnych zawsze na najwyższym poziomie, zgodnie z aktualnymi wskazaniami nauk medycznych, zapewniając tym samym najwyższy poziom bezpieczeństwa dla pacjentów.

Należyta staranność

Pacjent ma prawo do świadczeń zdrowotnych udzielanych z należytą starannością

Postępowanie odpowiadające wymogom należytej staranności ma zagwarantować pacjentowi bezpieczne i skuteczne wykonanie procedur medycznych, właściwych ze względu na aktualną wiedzę medyczną.

Przestrzeganie reguł postępowania określających techniczną poprawność wykonywania działań medycznych.

Należyta staranność w zawodach medycznych wynika wprost z przepisów

 Pielęgniarka i położna wykonują zawód z należyłą starannością (...) art. 11 ust. 1 ustawy o zawodach pielęgniarki i położnej

 Lekarz ma obowiązek wykonywać zawód (...) z należyłą starannością art. 4 ustawy o zawodach lekarza i lekarza dentysty

 Ratownik medyczny postępuje (...) z należyłą starannością art. 11 ust. 2 Ustawy o Państwowym Ratownictwie Medycznym

 Fizjoterapeuta wykonuje zawód z należyłą starannością (...) art. 4 ust. 1 ustawy o zawodzie fizjoterapeuty

Pacjent ma prawo do świadczeń zdrowotnych udzielanych z należytą starannością

Odpowiedni poziom staranności wyznaczany jest przez wzorzec osoby wykonującej zawód medyczny, w sposób rzetelny wypełniającej swoje obowiązki.

Oceniając postępowanie pracownika ochrony zdrowia z punktu widzenia dochowania należytej staranności należy zatem zawsze odpowiedzieć sobie na pytanie, jakby na jego miejscu postąpiła osoba wykonująca ten sam zawód medyczny, która w sposób właściwy i staranny wykonywałaby swoje obowiązki zawodowe.

Wzorzec postępowania w orzecznictwie

"Wzorzec jest budowany według obiektywnych kryteriów takiego poziomu fachowości, poniżej którego postępowanie (...) należy ocenić negatywnie. Właściwy poziom fachowości wyznaczają kwalifikacje zawodowe (specjalizacja, stopień naukowy), posiadane doświadczenie, charakter i zakres kształcania się w pogłębianiu wiedzy medycznej i poznawaniu nowych metod leczenia."

wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z 31.03.2015 (V ACa 713/14)

Należyta staranność w realizacji praw pacjenta

Prawo do świadczeń zdrowotnych	Przestrzeganie reguł postępowania określających techniczną poprawność wykonywania działań medycznych.
Prawo do informacji	Udzielanie pełnej informacji na temat stanu zdrowia, w sposób przystępny i zrozumiały dla pacjenta
Prawo do wyrażenia zgody	Zaangażowanie w przekonanie pacjenta do optymalnej w jego sytuacji metody leczniczej, diagnostycznej, pielęgnacyjnej
Prawo do leczenia bólu	Podejmowanie działań polegających na określeniu stopnia natężenia bólu, jego leczenia i monitorowania skuteczności leczenia
Prawo do poszanowania intymności i godności	Zwracanie uwagi na odczucia pacjenta w czasie udzielania świadczeń zdrowotnych, podmiotowe traktowanie
Prawo do dokumentacji medycznej	Rzetelność w dokumentowaniu stanu zdrowia pacjenta i udzielonych mu świadczeń zdrowotnych

Konsekwencje: orzeczenie o złamaniu prawa pacjenta

Art. 4. 1. W razie
zawinionego naruszenia
praw pacjenta sąd może
przyznać poszkodowanemu
odpowiednią sumę tytułem
zadośćuczynienia
pieniężnego za doznaną
krzywdę na podstawie art.
448 Kodeksu cywilnego.
(UPP)

Jak z należytą starannością wykonywać zawód medyczny?

- przestrzegaj aktualnych standardów postępowania;
- poszerzaj i uaktualniaj swoją wiedzę niezbędną do prawidłowego wykonywania zawodu;
- poznaj i stosuj rozwiązania przewidziane przez prawo;
- doksztalcaj się...standardy postępowania i przepisy ulegają zmianom.

Obowiązek należytej staranności w wyrokach sądowych

 „O niedochowaniu należytej staranności przez personel medyczny szpitala w [...] może świadczyć to, że wizyta powoda w tej placówce w dniu 28 września 2011 roku nie została należycie udokumentowana, w dokumentacji medycznej nie wpisano bowiem jak wyglądało ukrwienie i unerwienie kciuka oraz nie wykonano kontrolnego zdjęcia radiologicznego złamanego kciuka, który był nastawiony i unieruchomiony w opatrunku gipsowym”.

wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 15 maja 2015 r. (I ACa 1077/14).

 "Lekarz dyżurny nie zachował należytej dokładności oraz staranności podczas diagnostyki i leczenia pacjentki. Brak lub niewłaściwa analiza zgłaszanych przez M.W. dolegliwości oraz prezentowanych odchyłeń w badaniu przedmiotowym, w badaniach laboratoryjnych i pracownianych doprowadziła do braku rozpoznania ciężkiej niewydolności prawej i lewej komorowej serca jako przyczyny dolegliwości. W postępowaniu lekarskim nie uwzględniono także dotychczasowego wywiadu chorobowego, w tym podejrzenia zespołu niescalenia mięśnia sercowego. Zabrakło również wymaganego w takich przypadkach badania EKG i konsultacji kardiologicznej".

wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 10 maja 2019 (V ACa 425/18).

Obowiązek należytej staranności w wyrokach sądowych

 „(...)to, że żaden z lekarzy nie znał wyniku badań, potwierdza rażące niedbalstwo w tym zakresie, a polegające na braku należytej staranności przy monitorowaniu zleczonej do wykonania analizy. Oczywistym było zachowanie powódki, która nie dopytywała się o wynik badań, bowiem mogła zakładać, że ich rezultat analizy nie jest niepokojący, skoro personel medyczny nie widział podstawy do przekazania jej jakiegokolwiek informacji na ten temat”

wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 10 marca 2015 r. (VI ACa 651/14).

 "(...) przeprowadził bardzo pobieżne badanie fizykalne, nie wykonał żadnego badania laboratoryjnego mającego na celu obiektywizację rozpoznania przedawkowania alkoholu, nie przeprowadził podstawowego badania neurologicznego, a optymalnie specjalistycznej konsultacji neurologicznej. Tym samym nie można powiedzieć, że lekarz ten wykazał należyłą staranność w diagnostyce różnicowej przypadku W. D. (1), w szczególności przeprowadzonej w kierunku wykluczenia ostrej patologii śródczaszkowej. Obraz kliniczny i sugestie zespołu karetki pogotowia powinny być wystarczającym powodem do pogłębienia diagnostyki i odpowiedniego jej ukierunkowania".

wyrok Sądu Okręgowego we Wrocławiu z dnia 14.01.2020 (XII C 245/18).

MAŁDRZY LUDZIE UCZĄ SIĘ NA
WŁASNYCH BŁĘDACH.

OOPS!

ALE CI NAPRAWDĘ BYSTRZY
UCZĄ SIĘ NA CUDZYCH

cyt. Brandon Mull

Należyta
staranność to
również realna
możliwość
kontaktu z
podmiotem
lecznicznym

„Placówki medyczne, które w ramach umowy z Narodowym Funduszem Zdrowia udzielają świadczeń z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej, mają obowiązek takiej organizacji pracy, aby zapewnić swoim pacjentom realną możliwość kontaktu telefonicznego” – stwierdził Rzecznik Praw Pacjenta. 20.10.2022

Do Rzecznika Praw Pacjenta wpływa wiele sygnałów od pacjentów, którzy zgłaszają problemy w kontakcie z rejestracją przychodni. Dotyczą one przede wszystkim braku kontaktu telefonicznego. Problem ten nasila się w czasie sezonowego wzrostu zachorowań, kiedy więcej osób potrzebuje pilnej konsultacji lekarskiej.

„Samo podanie pacjentom numerów telefonów do rejestracji nie jest wystarczające. Pracownicy rejestracji mają obowiązek na bieżąco odbierać połączenia, zgodnie z harmonogramem czasu pracy w placówce. Kierownictwo przychodni powinno monitorować obciążenie linii telefonicznych i w razie potrzeby reagować na pojawiające się problemy. Na przykład oddelegować do odbierania telefonów pracowników z innych stanowisk, zatrudnić nowy personel, uruchomić dodatkowy numer telefonu dla pacjentów lub też wprowadzić system kolejowania” – uważa Bartłomiej Chmielowiec.

Sąd w pełni zgodził się ze stanowiskiem Rzecznika Praw Pacjenta. W uzasadnieniu wyroku wskazał, że obowiązek zachowania należytej staranności dotyczy również zapewnienia możliwości rejestracji pacjentów. Placówka medyczna ma obowiązek zapewnić pacjentowi możliwość kontaktu telefonicznego, bez zbędnej zwłoki. Oznacza to, że połączenie telefoniczne powinno być odebrane od razu bądź po krótkim czasie oczekiwania. Przychodnia powinna zatem tak zorganizować swoją pracę, aby proces rejestracji telefonicznej był sprawny, a pacjenci nie spotykali się ograniczeniami w tym zakresie. Tym samym placówka medyczna jest zobowiązana zapewnić realną możliwość kontaktu, a nie możliwość iluzoryczną, czy też znacznie utrudnioną.

Sygn. akt V SA/Wa 3197/21.

Zgodność z etyką

Przy udzielaniu świadczeń zdrowotnych osoby wykonujące zawód medyczny kierują się zasadami etyki zawodowej określonymi przez właściwe samorządy zawodów medycznych.

Do przemyślenia: kiedy ostatnio zaglądałam/łem do kodeksu etycznego mojej grupy zawodowej?

Prawo do konsylium

Ust.3.Pacjent ma prawo żądać, aby udzielający mu świadczeń zdrowotnych:

- 1) lekarz zasięgnął opinii innego lekarza lub zwołał konsylium lekarskie;
- 2) pielęgniarka (położna) zasięgnęła opinii innej pielęgniarki (położnej).
4. Lekarz może odmówić zwołania konsylium lekarskiego lub zasięgnięcia opinii innego lekarza, jeżeli uzna, że żądanie, o którym mowa w ust. 3, jest bezzasadne.
5. Żądanie, o którym mowa w ust. 3, oraz odmowę, o której mowa w ust. 4, odnotowuje się w dokumentacji medycznej.
6. Przepisy ust. 4 i 5 stosuje się do pielęgniarki (położnej) w zakresie zasięgnięcia opinii innej pielęgniarki (położnej).

Warunki wykonywania świadczeń

Art. 8. Pacjent ma prawo do świadczeń zdrowotnych (...) przez podmioty udzielające świadczeń zdrowotnych w warunkach odpowiadających określonym w odrębnych przepisach wymaganiom fachowym i sanitarnym.

Prawo do świadczeń zdrowotnych – super- prawo; klamra spinająca wszystkie inne prawa